

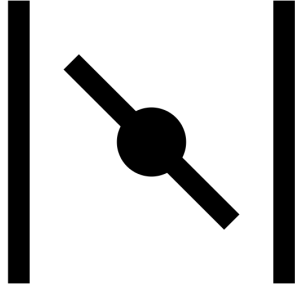
Ordlista

Akter	En båts bakre del <i>Det finns en dunk bensin i luckan i aktern</i>
Akterspegel	Den platta delen längst bak på en båts skrov <i>Motorfästet sitter fastskruvat på akterspegeln</i>
Akterut	Akterut eller akter om är i riktning akter ut <i>När vi tagit ner focken drar vi drar vi den akterut</i>
Angöringsfyr	En angöringsfyr är en väldigt hög fyr som syns från långt håll och som man kan använda om man är ute på havet och vill ta sig in till land.
Ankare	Föremål i metall som fastnar i sjöbotten <i>Kasta i ankaret nu!</i>
Ankomst	Att komma fram dit man ska eller till en viss punkt. Tiden för ankomsten kallas ETA (Estimated Time of Arrival). <i>Vad har vi för ETA till Vaxholm? 14:30</i>
Avdrift	När vinden och vågorna trycker en i sidled. Avdriften blir större ju långsammare man åker och ju mer sjö man har. <i>När vi ligger så här högt mot vinden får vi jättestor avdrift</i>
Avgång	Att lämna hamn. <i>Vi avgår direkt när frukostdisken är klar.</i>
Avhåll	När man låter en tamp gå ett varv runt ett knap så att det blir lättare att hålla emot.
Avlösning	När man tar över någonannans arbetsuppgift. <i>Säg till ifall du vill bli avlöst. Jag kan lösa av dig så snart jag ätit upp.</i>
Babord	Båtens vänsta sida <i>Jag tar babordskojen!</i>
Backning	Att ta mer mat efter sin första portion. <i>Det finns backning för dem som vill ha.</i>
Beslagsband	Tamp man använder för att beslå ett segel.
Beslå	När man knyter ihop ett segel. <i>Vi ska gå fram och beslå focken</i>
Besättning	Alla personer som jobbar på en båt <i>Ibland är det skönt att vara en liten besättning, även om kan bli lite stressigare.</i>
Bidevind	När man har vinden snett in från fören. <i>Vi kommer att ha bidevind upp till Möja, men jag tror vi klarar oss från att slå.</i>

- Bleke** När det inte blåser något alls
Det börjar bli kväll. Vi borde lägga till innan det blir helt bleke.
- Block** Ett slags hjul som man drar en tamp igenom för att den ska gå en specifik väg
Dra fockskotet utanför vantet och genom blocket
- Bom** Metallstång som går akterut från masten och som håller ut storseglet.
Ducka! Akta bommen!
- Bomkapell** Ett tygstycke man sätterfast över storseglet för att skydda det.
- Bränning** Ett grund som ligger precis i vattenytan eller strax under. Om det blåser mycket ser det ut som vitt skum kring bränningen.
Det ligger en bränning vid ön på styrbordsidan, så håll en bit ifrån den.
- Bunkra** Att fylla på med mat, bensin och andra förnödenheter inför eller under en resa.
Eftersom vi inte har någon kyl ombord måste vi bunkra på Möja.
- Byssa** Köket på en båt.
- Båk** Ett båk är en slags konstruktion som står på land och som man använder för att navigera. Det kan vara allt från ett stenröse till en flaggstång eller en sån som på bilden. Gamla fyrar som blivit nedlagda och släckts markeras ofta som båk i sjökortet.
När du ser båket på ön därframme kan du sikta på den.

- Bära av** När man pressar sig från en annan båt eller brygga för att inte slå emot.
Bär av!!!
- Choke** Choken är en spak på utombordaren som man drar ut när man ska starta motorn. När den är utdragen får motorn mer bränsle vilket gör att den blir lättare att starta men det får också motorn att gå lite konstigt så när den är igång trycker man in choken igen. Choken är ofta markerad med den här symbolen.

Clamcleat

En fästansordning för tamp som består av en springa med hullingar.
Storfallet fäster du i clamcleaten.

Dagersignal

Dagersignaler är olika svarta symboler som man hissar upp i masten för att signalera olika budskap på dagen. De vanligaste är en pil nedåt som betyder att ett segelfartyg går för motor eller en cirkel som betyder att man har ankrat. Dessa används väldigt sällan ens på stora fartyg men kan vara bra att känna igen.

Deplacementsbåt

En deplacementsbåt är en båt som inte kan plana. De flesta segelbåtar och större motorbåtar är deplacementsbåtar. Man brukar säga att en deplacementsbåt aldrig kan gå snabbare än dess längd i meter, så våra IFar som är 8 meter kan som mest segla i 8 knop.

Dirk

En tamp som går från masttoppen till bommens spets för att hålla upp bommen.
Spänn dirken lite grann så slipper vi ha bommen ivägen när vi äter.

Distans

En sträcka till sjöss.
Det är 5 distans kvar till Möja.

Dragga

När ankaret inte sitter fast ordentligt i botten utan dras med av båten.
Vi får göra ett nytt försök med tilläggningen, ankaret draggar.

Driva

När man är till sjöss utan någon form av framdrivning och bara glider med vinden.
Slut på bränsle! Sätt seglen innan vi driver allt för långt.

Durk

Golvet i en båt.
Lägg ut mattorna på durken.

Dyvika

En skruv i skrovet som kan öppnas för att släppa ut vatten från båten när man ligger på land.
Glöm inte att sätta tillbaka dyvikan innan ni sjösätter.

Enslinje

En enslinje är en tänkt linje som går genom två ensmärken och sätts ofta ut för att markera en väldigt smal farled. Om det ser ut som på bilden nedan ska man svänga åt styrbord så tills att märkena möts.. Ifall man ser två öar som är i ens (är åt exakt samma håll) kan man lägga en transportör i sjökortet och på så vis få veta att man är någonstans längs den linjen.

Eskad

En resa där flera båtar seglar tillsammans.

Fall

En tamp som används för att hissa ett segel.

Fira lite i fockfallet, en av pistolhakarna sitter inte fast på förstaget.

Falla

Svänga bort från vinden.

Vi kommer inte att komma runt den där ön, fall av så tar vi ett till slag istället

Fallgirig

Om en båt är fallgirig faller den av ifall man släpper rodret. Motsatsen är en lovgirig båt som svänger upp mot vinden ifall man släpper rodret.

Farled

Som en motorväg på sjön. När man åker i en farled finns det oftast gott om sjömärken att navigera efter. Ifall det står massor av sektorfyror längs farleden kallas den för en fyrled.

Fartyg

Alla saker till sjöss som har framdrivning, allt från en jolle till en supertanker.
I hamnen ligger det många ståtliga fartyg.

Fender

En avlång korb som hängs ut över sidan av båten för att skydda skrovet.
Sätt ut fendrarna på babordsidan.

Fira

När man släpper ner något

Fira ner storen en bit, översta lattan har fastnat under vantet

Fock	En typ av försegel som är större än en stormfock men mindre än en genua
Fribord	Båtens skrov från vattenlinjen och uppåt
Fylletamp	En tamp man drar från båten till land så man kan hålla sig i något när man kliver i land eller går om bord. <i>Sätt en fylletamp i trädet därborta, det är ganska halt på klippan.</i>
Fyr	En fyr är ett torn med en lampa i toppen. Den kan ha olika färg och lysa på olika sätt för att förmedla olika budskap och för att man ska kunna skilja på dem. En fyr kan så på land eller i vattnet på ett grund.
Fyrkaraktär	Fyrkaraktärer är olika sätt en fyr kan blinka på så att man skilja på dem.
För	En båts främre del <i>Du kan stoppa ner all packning genom luckan i fören</i>
Förhala	När man flyttar en båt med handkraft genom att dra i den. <i>Vi ligger lite långt från land, släpp på ankaret så förhalar vi henne en meter framåt</i>
Förpik	Den V-formade kojén längst fram i båten. Kalas också för skansen.
Förstag	Metallvajern som går från masttoppen till båtens för.
Förstäv	Där de två sidorna av skrovet möts i fören.
Förtöja	Fästa båten i land eller en brygga. <i>Ta fram två långa tampar, vi ska förtöja på klippan där borta.</i>
Gast	En person som hjälper till ombord men som inte är skeppare eller styrman. På större fartyg heter det matros eller jungman.
Genua	Ett slags försegel som är större än en fock. Kan vara böktigt att kryssa med.
Gippa	När man vänder båten så att vinden passerar rakt bakifrån <i>Vi kommer att gippa snart, ta tag i skotet och för över storen långsamt</i>
Gira	Svänga <i>Ifall man är i fyrens gröna sektor girar du så att du visar fyren vår gröna lanterna.</i>
GPS	Global Positioning system, ett system som med hjälp av satelliter fastställer din position.
Halkip	Ett beslag som sitter längs relingen och man drar tamp igenom för att de ska slitas mindre <i>Dra förändan genom halkipen</i>

Halvvind När vinden kommer in från sidan. Detta är det segelsätt där det brukar luta mest

Hiva över bord Kasta något överbord

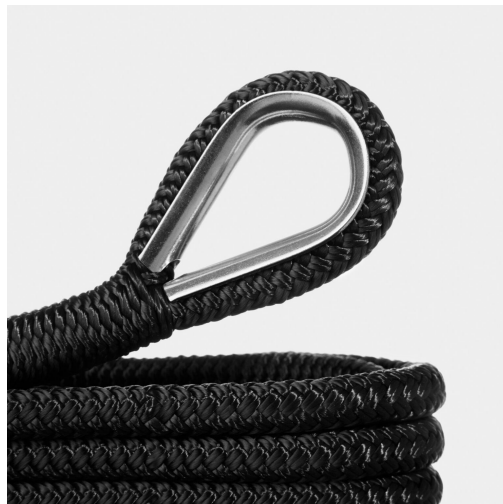
Horn Ett segels hörn. Alla horn har namn efter var de sitter. Hornet längst upp där man sätter fast fallet heter fallhorn, det längst bak heter skothorn. Det längst nere och förut heter halshorn.

Hästkraft Ett mått på hur stark en motor är. IF-båtarnas motorer har 5 hästkrafter (HK), följebåten har 20 HK. En vanlig bil brukar ha runt 150 HK.

Kabellängd En tiondels sjömil, 185,2 meter.

Karbinhacke En fästanelordning som har en fjädrande öppning

Kaus Ett kaus är en metallbit som man sätter in i en ögla på en tamp för att den ska slitas mindre.

Kick En tamp som går från mastfoten till bommen för att hålla ner den.

Knap En anordning för att fästa tampar.
Lägg fast förtöjningstamparna på knapet!

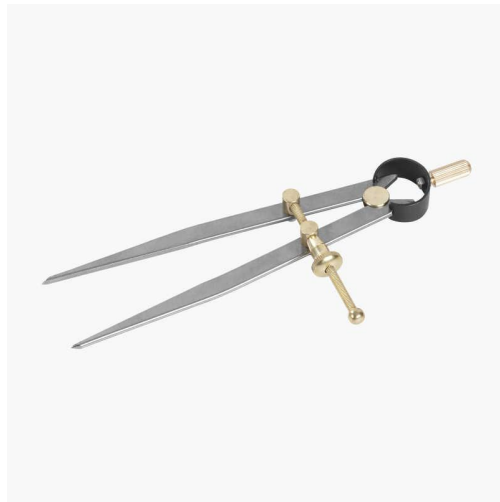

Knipknop	Ett knop där den ena sidan är vinklad så att den låser fast tampen
Knop	En hastighetsenhet där 1 knop innebär att man åker en sjömil varje timme eller ett annat ord för knut <i>Som mest seglade vi i 7 knop. Dubbelt halvslag är en lämplig knop när man lägger till</i>
Kompass	En anordning som använder jordens magnetfält för att visa åt vilket håll norr ligger <i>Lägg ingenting nära kompassen, då visar den fel</i>
Krabb sjö	Korta och höga vågor som är väldigt sjösjukeframkallande. Vanligt på östersjön. <i>När vi passerat tjärven på väg ut på Ålands hav får vi räkna med krabb sjö</i>
Kranbalksvis	Snett framifrån <i>Det är en motorbåt kranbalksvis om styrbord som vi måste väja för</i>
Kryssa	När man sicksackar mot vinden.
Kurs	Den kompassriktning man seglar åt. <i>Håll den här kursen tills vi passerat den röda babordspricken.</i>
Kvajla	Att göra ringar av en tamp så att den är i god ordning. <i>Kvajla upp alla fallen så de inte trasslar sig.</i>
Kära	När man går nära något, t.ex. en ö eller ett sjömärke <i>Du kan kära ön som du har framme på styrbord sida, det är inga grund där.</i>
Köl	Centerbordet fast på större båtar. Den sitter fast med stora kölbultar i kölsvinet, väger 600kg eller mer och är gjord av järn eller bly.
Kölsvin	Utrymmet under durken.
Lanterna	Lampor på båtens utsida som visar andra båtar vart man är och vad man gör.
Latta	En pinne i plast eller trä som man trär in i seglet för att det ska vara styvare.
Levang	Kvast.
Ligga bi	När man försöker ligga så still som möjligt. <i>Vi får ligga bi en stund medan Lurax lägger till</i>
Lik	Kanterna på ett segel. Liket hornen är de döpta efter vart de sitter. Kantens längs

masten heter mastlik, längs bommen bomlik och det längst bak akterlik. På förseglet heter liket längst fram staglik eftersom det går längs förstaget, det längst ned underlik och det längst bak akterlik.

Livboj	En rund eller U-formad ring som man kastar till någon som ramlat överbord.
Lod	En vikt fäst i en lång lina som man använder för att mäta djup. Vissa båtar har ett ekolod som mäter djupet genom att skicka ut ett ljud och sedan höra hur lång tid det tar för ljudet att studsas mot botten och komma tillbaka. <i>Innan vi dyker måste vi loda och se att det inte är för grunt.</i>
Loggbok	En dagbok där man skriver ner allt man gjort med båten.
Lovart	Den sida av båten som vinder blåser på
Långskepps-tillägning	När man lägger till med sidan mot land. Detta är det vanligaste med större fartyg men ibland gör man det även med småbåtar, till exempel när man ska masta av. Detta tar mer plats på bryggan och därför brukar man föredra att ligga med fören eller aktern mot land (se medelhavstillägning och skandinavisk tillägning).
Låringsvis	Snett bakifrån <i>När man seglar slör kommer vinden in från låringen.</i>
Lä	Den sida av båten som vinden blåser till
Läns	När vinden kommer rakt bakifrån.
Länsa	Att tömma båten på vatten.
Mantåg	En tamp eller vajer som går som ett räcke runt hela båten för att skydda så att ingen ramlar överbord.
Marvatten	En båt som ligger i marvatten är så full med vatten att den nästan sjunker.
Medelhavs-tillägning	När man lägger till med aktern mot land eller brygga, något som är vanligt i medelhavet. Det gör det lättare att kliva av och på men det är en svårare manöver och då aktern är längre under vattnet än fören måste klippan man lägger till vara brantare.
Midskepps	Midskepps är mitten av båten
Mojna	När vindstyrkan minskar
Moringlina	I vissa gästhamnar använder man moringlina istället för ankare. Moringlinan sitter fast i en sten på botten och andra änden sitter fast i bryggan. Man tar den från bryggan och följer den till aktern av båten. Sen spänner man upp den och sätter fast den.
Märilig	Tunt, brunt garn gjort i materialet hampa som är behandlat med tjära och därför får en speciell doft.

- Mäss** Utrymmet på en större båt där besättning äter.
- Naja** När man drar ståltråd genom en vantskruv eller ett shackel så att den inte skruvar upp sig själv.
Vi måste nog naja vantskruvarna, de blir slacka så snabbt.
- Navigera** Att med hjälp av sjökort, navigationsbestick och/eller andra hjälpmedel ta reda på var man är, hur man tar sig dit man ska och vad som finns i ens omgivning.
- Nock** Änden av någonting, t.ex. en brygga eller en bom.
Våra båtplatser är på bryggnocken.
- Passare** En passare är ett navigationsbestick som man kan använda för att bänka ut en distans (mäta hur långt det är) eller ta ut en koordinat i ett sjökort.

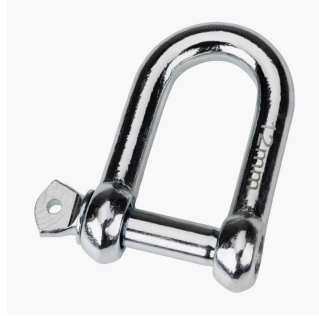
- Pistolhake** Används för att fästa focken i förstaget.

- Planande båt** En planande båt åker så fort att den glider uppe på vattnet som en flygplansvinge genom luften och kan därför åka väldigt fort. Våran fölgebåt är en planande båt.
- Plattläns** När man länsar med storen på ena sidan båten och focken på den andra. Detta kräver att man har vinden precis rakt bakifrån och att man styr väldigt rakt.
- Pollare** En metallgrej som står på en kaj eller brygga som man kan använda för att fästa tampar i när man förtöjer.

Position	Den platsen man är på just nu.
Presenning	Ett tygstycke oftast i plast som man använder för att täcka över något man vill skydda.
Prick	En prick eller ett farledsmärke är en röd, grön eller gul pinne som står i vattnet och man kan navigera efter.
Pråm	En pråm är ett slags fartyg som varken har motor eller segel utan istället är gjort för att bogseras.
Pulpit	Metallracket längst fram på en båt, Lurax har en sådan.
Rank	Om en båt är rank innebär det att den är ostabil och lätt lutar.
Rappa ur	Om man rappar ur ett block drar man tampen hela vägen igenom så att den lossnar.
Reling	Kanten där friborden möter däcket. <i>Häng ut fenderarna så att överdelen av dem är i samma höjd som relingen.</i>
Reva	När man revar så tar man ner en del av ett segel så att segelytan blir mindre. Det kan vara bra att göra om det blåser väldigt mycket.
Rigg	Rigg är alla delar som behövs för att hålla upp seglen, så som bom, mast, fall och stag. Man brukar dela in riggen i stående och löpande rigg. Den stående riggen är allt som sitter fast så som bom, mast, stag och liknande. Den löpande riggen är alla tappar som skot och fall som rör på sig.
Rorkult	Pinnen som sitter fast i rodret som man styr med.
Ruff	Utrymmet nere i båten.
Schackel	Ett schackel är en metalldel som man kan använda för att fästa segel, stag eller tappar.

Segel	Ett formsytt tyg som används för att driva båten framåt.
Sektorfyr	En sektorfyr är en fyr som lyser med olika färg beroende på vilket håll man tittar på den från.
Sittbrunn	En öppen del av båten med bänkar där man sitter och seglar.
Sjökort	En karta över vattnet som man använder för att navigera.
Sjömil	1852 meter
Sjömärke	Ett sjömärke är något som placerats ut för att det ska vara lättare att navigera. Vanliga sjömärken är fyrar, båk och prickar.
Sjörök	Dimma som uppstår precis vid vattenytan ifall vattnet är mycket varmare än luften. Syns bäst under kalla och soliga höstmornar.
Sjöstuva	Ifall det är möjligt att det kommer att luta eller gunga när man seglar så måste man sjöstuva innan man lämnar hamn. Det innebär att man plockar undan allting så att det inte far omkring och gå sönder.
Skalka	När man låser fast en lucka så den inte kan röra sig. <i>Skalka luckan i fören så det kommer ner vatten där.</i>
Skandinavisk tillägning	När man lägger till med fören mot land. Ofta har man ett ankare i aktern och två förändor. Våldigt vanligt
Skeppare	Skepparen eller kapten som det också kallas är den personen som bestämmer ombord.
Skot	Skotet är en tamp som man använder för att styra seglet.
Skotpunkt	Där skotet drar i båten, på förseglet är det blocket man drar skotet genom och på storen är det där storskotet sitter fast i sittbrunnen. Förseglets skotpunkter går att flytta på för att få bättre trim i seglet.
Skott	Skott är en vägg på en båt
Skränsa	När man håller en tamp så den är lagom sträckt. Inte helt rak men samtidigt inte så slapp så att den nuddar vattnet. <i>Skränsa på styrbordsändan!</i>

Skädda

En metalldel längst ner på motorn som skyddar propellern ifall man går på grund.

<- Längst ner framför propellern

Skära segel

När man skär in ett segel sätter man fast det på båten, när man skär ur seglet tar man bort det.

Slacka

Släppa en tamp lite grann så den inte är spänd.

Slagsida

När båten lutar.

Slå

När man vänder båten så att vinden någongång kommer in rakt från fören.

Slör

När vinden kommer snett bakifrån men fortfarande fyller focken.

Spinnacker

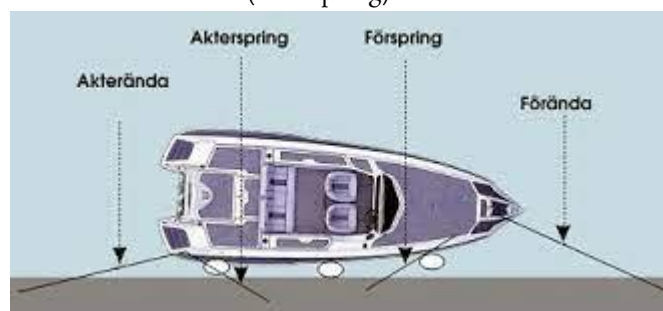
Ett mycket stort, tunt och ballongformat segel. Funkar bara på läns och slör i mycket lätta vindar.

Splits

När man syr ihop en tamp med en annan eller så att det blir en ögla.
Bojtampen har en splitsad ögla som du sätter fast kroken i.

Spring

Ett spring är en förtöjningstamp som går från fören och akterut (förspring) eller från aktern och förut (akterspring)

Spygatt

Ett avlopp i däcket eller durken där vatten kan rinna ut.

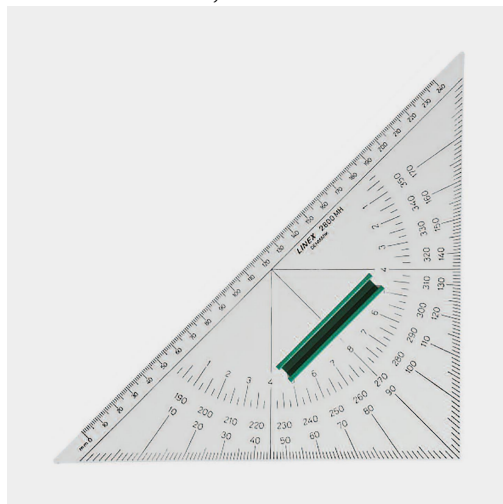
Stag

Stagen är de metallvagnar som håller masten på plats. Det som går från fören till masttoppen heter förstag, det som går från aktern till masttoppen heter backstag.

Stickkoj

En stickkoj är en säng som delvis sticker in under sittbrunnen.

Storsegel	Storseglet är seglet som sitter akter om masten.
Stuva	Att stuva innebär att man stoppar undan saker.
Styrbord	Båtens högra sida.
Styrman	Styrmannen är den person som ser till att det skepparen har bestämt blir utfört. För att vara styrman ska man ha förarintyg.
Surra	Knyta fast något så det inte kan röra på sig.
Svaj	När man ligger på svaj har man bara ett ankare som man ligger förtöjd med, vilket gör att man svänger runt med vinden.
Ta hem	Dra mot sig.
Tagling	Om man taglar en tamp så syr eller tejpar man runt änden av den så att den inte ska fransa sig.
Talja	En tamp som går flera gånger mellan två block.
Telltails	Små garnbitar som är fästa på seglet för att det ska vara lättare att se om det är bra trimmat eller inte. Ifall telltailsen på sidan närmast en själv fladdrar ska man dra seglet mot sig (skota in). Om det fladdrar på baksidan av seglet släpper man det från sig (skotar ut). I bästa fall stå alla telltails rakt bakåt, men om det blåser lite eller man seglar bidevind så går det inte alltid.
Tjocka	Väldigt tjock dimma där du precis kan se båtens för. <i>Vi får vänta med avgången tills tjockan har lagt sig.</i>
Transportör	En transportör är ett navigationsbestick som man använder för att mäta kurser och andra vinklar i ett sjökort.

Trimma	När man skotar seglen så de ger så mycket fart som möjligt. <i>Nu är vi på kurs, ni kan trimma seglen.</i>
Tågvirke	Alla tampar, snören, rep, trossar och liknande.

Vakt En vakt är antingen ett arbetspass på sjön, eller de som jobbar på det arbetspasset.
Inatt har jag vakten mellan klockan 4 och 8.

Vakthavande När man seglar dygnet runt är vakthavande den personen som bestämmer. Oftast turas skepparen och styrmannen om att vara vakthavande.

Vant Stagen som går ner på båtens sidor.

Vantskruv En vantskruv är en pryl man använder för att hålla en vajer spännd.

Vantspridare Vantsprindarna (ibland bara kallade spridare) håller ut vanten (stagen som går till båtens sidor) för att masten ska stå stabilare.

Vinsch En metallsnurra som man använder för att enklare dra hårt i tampar. Våra vinschar har vev, men det finns vissa som är elektriska.

Väja När man svänger båten för att inte krocka med något.

Öskar En plastlåda med handtag som man använder för att tömma båten på vatten.

Överbyggnad Överbyggnad är den del av ruffen som är över däck.